

David M. Ricci: **The Tragedy of Political Science.** Politics, Scholarship, and Democracy. Yale University Press, New Haven and London 1984. 335 s.

Arthur J. Vidich & Stanford M. Lyman: **American Sociology.** Worldly Rejections of Religion and Their Directions. Yale University Press, New Haven and London 1985. 380 s.

Keitä ovat aikamme suuret ajattelijat? Missä ovat nykyajan Aristoteles, Locke, Burke ja Marx? Onko nykyään olemassa yhteiskunnallisen keskustelun jättäisiä, jotka olisivat yhtäaikaan sekä käytännön toimijoita että yhteiskunnallisen ajattelun edelläkävijöitä? Teoksessaan *The Tragedy of Political Science* David Ricci väittää, että tällaisten ajattelijoiden aika on ohi. Suurten poliittisten ajattelijoiden katoaminen länsimaisen poliittisen ajattelun historiasta ja nykyaikaisen yliopistolaitoksen kehittyminen näyttävät osuvan yhteen. Onko näillä kahdella tekijällä muutakin yhteyttä kuin sattuma? Siinä on Riccin teoksen yksi perusongelmista.

Riccin tarkoitus on analysoida politiikan tutkimuksen luonnetta akateemisena oppiaineena Yhdysvalloissa sekä sen vaikutusta käytännön politiikan muotoihin ja sisältöön. Lähtökohta löytyy antiikin tragedian käsitteestä. Tragedia merkitsee tilannetta, jossa ihmisten täytyy valita kahden tai useamman heille yhtä arvokkaan päämäärän välillä, jossa kyvyttömyys kompromissiin, jos kompromissi yleensä on mahdollinen, johtaa tuhoon.

Politiikan tutkimuksen tragedia löytyy teoksen alaosikosta, *Politics, Scholarship, and Democracy*. Poliitiikka on politiikan tutkimuksen kohde, organisoitu tiede on tutkimuksen väline ja demokratia yhteiskunnallinen tavoite, jota politiikan tutkijat ovat halunneet edistää. Mutta varsinkin tiede ja demokratia ovat usein yhteensovittamattomia ja tästä yhteensovittamattomuudesta tragedia juuri syntyy.

Tieteenalan institutionalisoituminen ja ammattikunnan

kasvu ovat johtaneet voimakkaaseen tieteen korostamiseen, jonka seuraukset taas ovat usein vastakkaisia yhteiskunnallisen demokratian edistämiseksi. Ricci kuvaa teoksessaan juuri sitä, miten politiikan tutkimuksen muutunut metodi on tehnyt sen kykenemättömäksi vastaamaan demokratian ongelmiin. Toisaalta tieteellisyyden korostaminen on johtanut myös demokratian kannalta vaarallisiin näennäistuloksiin, josta hätäntyneinä tutkijat ovat turvautuneet epädemokraattisiin käytännön poliittisiin suosituksiin. Tuloksena on ideologiaa, sekaannusta ja mitäänsanomattomuuksia: politiikan tutkimuksen kriisi.

Riccin luettelemat kriisin osatekijät eivät ole kovin uusia. Ne ovat tuttuja myös suomalaisesta keskustelusta: politiikan tutkijoiden julkaisut ovat tylsiä, politiikkaa käsitellään mielenkiintoisemmin muilla areenoilla, politiikan tutkimus ei ole tuottanut paljoakaan sellaista tietoa, jota käytännön poliitikot tai sivistyneet lehtimiehet eivät tietäisi muutenkin, politiikan tutkijat eivät ole saavuttaneet tuloksia, joista he edes ammattikuntana olisivat yksimielisiä, heillä ei ole juuri sanomista yhteiskunnan tärkeistä ongelmista, eivätkä he yleensä paljon tarjoa apua arkielämän eettisten ongelmien suhteen. Suurten ajattelijoiden mukana on kadonnut myös yhteiskuntatutkimuksen henki. Poliitiikan tutkijoita ei voi parhaalla tahdollakaan pitää yhteiskunnallisen keskustelun eturintamassa kulkijoina.

Konkreettisempaa vastausta Ricci lähtee etsimään käytännön apunaan perinteellistä organisaatiososiologiaa. Poliitiikan tutkimuksesta on muodostunut organisaatio, joka noudattaa kaikkien byrokratioiden säännönmukaisuuksia. Turvallisesta työpaikasta kiinnipitäminen, jatkuvan päivittäisen opetus- ja tutkimustyön turrutava vaikutus sekä byrokratian luonnollinen tarve olla vakuuttunut omasta tärkeydestään takaavat asioiden jatkumisen, mutta ei tutkimuksen innovatiivisuutta. Ammattikunta on kehittänyt myös erilaisia sääntöjä ja käytäntöjä muista erottautuakseen. Ennen kaikkea kieli on tärkeä erottautumisen väline. Kun luodaan tieteellinen slangi, jota voivat ymmärtää vain yhteisöön vihityt, ammattialaa on helpompi turvata ulkopuolisilta hyökkäyksiltä.

Käsitellessään politiikan tutkijoiden käyttämää kieltä, Ricci lainaa Lee C. MacDonaldirin esimerkkiä David Eastonin tekstistä. Easton kirjoittaa:

»(Yhteiskunnan) jäsenet eivät pystyisi muistamaan kaikkea sitä historiallista tietoa joka välittyy jokaiselle sukupolvelle, vaikka tämä olisi toivottavaa tai välttämätöntä. Muistaminen on aina valikoivaa. Mitä kukin muistaa on riippuvainen niistä säännöistä, jotka ohjaavat tapoja, joilla yksilö pyrkii haravoimaan muistiaan, niistä soveltuvuuskeriteereistä, joita hän käyttää valikooidessaan saadusta informaatiosta sekä niistä säännöistä, jotka säätelevät tapaa, jolla hän syntetisoi ja uudelleenorganisoii sitä tietoa, jonka hän on palauttanut muistiinsa välittömästi käyttöä varten... Säännöt itsessään muodostavat osan

käytössä olevista resursseista, jotka ovat välttämättömiä takaisinkytkennän vaikutuksen käsittelemistä varten.»

Lee C. MacDonald on kuitenkin kiteyttänyt edellä olevan »teoreettisen» argumentaation yksinkertaisempaan asuun todetessaan, »Tottumus vaikuttaa yksilön muistiin ja ihmiset muistavat historiasta sen mikä heille on hyödyllistä muistaa.» (s. 226—227) MacDonaldin esimerkki ei varmasti ole ainutlaatuinen. Mitä enemmän ammattikunta kasvaa, sitä enemmän se myös byrokraatisoituu. Yksittäiset politiikan tutkijat tulevat entistä tietoisemmiksi ammattikunnan rakenteesta ja omasta asemastaan siinä, ketkä ovat heidän alapuolellaan, ketkä yläpuolella, kehen täytyy viitata, kuka voidaan unohtaa. Jokainen ammattikunnan jäsen tietää toimintansa rajat, samalla kun pyrkii saamaan statusta ja arvovaltaa kollegojensa keskuudessa. Tässä on politiikan tutkimuksen »tieteellisen yhteisön» ydin: byrokraatian sisäiset markkinat, joilla käydään veristä kilpailua.

*

Moderni amerikkalainen sosiologia syntyi viime vuosisadan puolenvälin jälkeen. Sen juuret olivat kristinuskossa, ennen kaikkea protestanttisessa etiikassa. Tästä väitteestä lähtevät Arthur J. Vidich ja Stanford M. Lyman kirjassaan *American Sociology* systemaattisesti tarkastelemaan 1800-luvun yhteiskunnallisen ajattelun uskonnollisia juuria Yhdysvalloissa ja näiden juurien vaikutusta amerikkalaiseen nykysosiologiaan. Sosiologian juuret teologiassa? Miksei. Onhan uskonnon ja tieteen erottaminen toisistaan ollut modernin yhteiskunta-ajattelun kulmakiviä ainakin Kantista lähtien. Moderni sosiologia syntyy teologiasta, jonka etiikka sekularisoidaan, mutta samalla säilytetään messiaanisisä muodosaan. Jumalan valtakuntaa ei enää etsitä taivaasta, vaan maan päältä. Moderni yhteiskunta vaatii modernin yhteiskuntatieteen.

Vidichin ja Lymanin kirja on tärkeä teos yhteiskuntatieteiden historiasta kiinnostuneille. Yhteiskuntatieteet, siinä mielessä kuin me ne tunnemme Suomessakin, syntyivät ennen kaikkea Yhdysvalloissa amerikkalaisen yliopistolaitoksen kehityksen tuloksena. Tuossa eriytymisvaiheessa nykyisten yhteiskuntatieteiden rajat olivat kuitenkin liukuvat, ne kaikki vaikuttivat toisiinsa. Jos sosiologian juuret ovat teologiassa, sillä on suora merkitys myös politiikan tutkimukselle.

Vidich ja Lyman itse korostavat, ettei heidän teoksensa ole amerikkalaisen sosiologian historia, vaan näkökulma historiaan. Se kattaa kuitenkin koko amerikkalaisen sosiologian aikajänteen Henry Hughesin *Treatise on Sociology* teoksesta (1854) Lester F. Wardin ja William Graham Sumnerin kautta nykypäivään. Välissä on niin sosiologian alku itärannikolla (Harvard: Francis G. Peabody, Edward Cummings, Thomas Nixon Carver, Hugo Munsterberg; Columbia: Franklin H. Giddings ja hänen

oppilaansa, William F. Ogburn etunenässä), leviäminen keskilänteen (Wisconsinin yliopisto: Richard T. Ely, E.A. Ross, Luther Lee Bernard, George A. Lundberg; Chicagon yliopisto: Albion A. Small, Robert E. Park, Herbert Blumer) kuin saapuminen Tyynen valtamerenkin äärelle (Berkeley suhteessa Stanfordin ja USC:aan; Joseph Le Conte perustanlaskijana, Frederick J. Teggartin rooli, Herbert Blumer Chicagon koulukunnan ja »kalifornialaisen elämäntavan» välittäjänä symbolisen interaktionismin avulla). Unohteta ei myöskään Talcott Parsonsia, George Homansia eikä Erving Goffmania. Myös amerikkalaisen pragmatismien perustanlaskijoilla William Jamesilla ja George Herbert Meadilla on tärkeä rooli Vidichin ja Lymanin tulkinnassa, samaten kuin koko ajan taustalla olevilla eurooppalaisen sosiologian klassikoilla.

Näin tarkasteltuna teos tuntuu hyvinkin kattavalta. Eri asiat painottuvat kuitenkin eri tavalla. Historian juurten kaiveleminen näkyy siinä, että nykysosiologialle annetaan suhteellisen niukasti tilaa, pääosan teoksesta käsitellessä aikaa ennen toista maailmansotaa. Lukijan annetaan tavallaan ymmärtää, että nykytila on käsiteltävissä menneisyyden avulla, mutta nykyisyys loppuu strukturalistis-funktionalismiin, positivismiin, keskitason teorioihin ja symboliseen interaktionismiin. Marxismiin viitataan, mutta sen eri muotoja ei analysoida. Samaten nykysosiologian hajoaminen eri tutkimussuuntauksiin ja -kohteisiin (perhe-sosiologiasta kasvatussosiologiaan) ei saa mitään huomiota osakseen.

Teoksesta puuttuu myös amerikkalaisen sosiologian kriittinen linja C. Wright Millsistä Irving Louis Horowitziin, eli tutkijat jotka ovat olleet kiinnostuneita valasta, eliiteistä, vallankumouksista, maailman tilasta. Vidich ja Lyman itse väittävät, että amerikkalaiset sosiologit ovat olleet vähemmän kiinnostuneita kapitalismin, sosialismin, demokratian, taloudellisen stratifikaation, luokkarakenteen ja byrokraatian historiallisista sekä teoreettisista ongelmista kuin modernin yhteiskunnan epäoikeudenmukaisuuksien tutkimisesta ja ratkaisemisesta. Heidän käsityksensä näkyy myös kirjan sisällössä, josta puuttuu myös poliittisen sosiologian tarkastelu laajemminkin (S.M. Lipsetin tutkimuksista Barrington Moore Jr:n ja Theda Skocpolin historialliseen vertailevaan sosiologiaan).

Lisäksi käsiteltyjen aiheiden painotuksista voitaisiin olla montaakin mieltä. Kun esimerkiksi Chicagon yliopiston kohdalla painottuvat Small ja Park, jäävät William A. Thomasin elämäkertatutkimus ja Ernest W. Burgessin rooli Parkin rinnalla käsittelemättä. Yleensä sosiologiaa painotetaan myös väärin suhteissa muihin yhteiskuntatieteisiin. Kun Vidich ja Lyman puhuvat vaikka sosiologian suhteesta politiikan tutkimukseen, he liioittelevat, ovat ymmärtäneet väärin tai eivät vain yksinkertaisesti tunne asioita. Konkreettisena yksityiskohtana voidaan viitata heidän käsityksiinsä Ogburnin ja Charles E. Merriamin välisistä suhteista (s. 138), jossa Ogburnin ja Mer-

riamin välisistä suhteista annetaan harmoninen kuva, vaikka todellisuudessa Merriam suhtautui erittäin kriittisesti Ogburnin pyrkimykseen korostaa yksipuolisesti kvantitatiivista analyysia. Jokaisella tieteenalalla tuntuu olevan omat kolonialistiset tavoitteensa.

Nämä puutteet ja painotukset voidaan tietenkin selittää sillä, että kyseessä on juuri sosiologian teologisten juurien etsiminen, jolloin käsittelyssä painottuvat sellaiset sosiologian alat jotka liittyvät enemmän kansalaisyhteiskuntaan kuin valtioon. Toisaalta ei teoksen tarkoituksaan ole tarkastella koko sosiologian alaa, vaan juuri niitä alueita, joista on suora kytkeä protestanttiseen etiikkaan. Tällöin on luonnollista, että teoksessa painottuvat teollistumisen ja siirtolaisten mukanaan tuomat ongelmat, kaupungistumisen ja kehityksen ristiriidat, rotuun ja assimilaatioon sekä kulttuuriin ja psykologiaan liittyvät kysymykset.

Nämä vasta-argumentit voidaan hyväksyä ainakin osittain. Eikä ylläolevan »kriittikin» tarkoituksaan ole ollut muu kuin antaa kuva kirjan sisällöstä ja painotuksista. Kuitenkin eräällä tavalla politiikan sosiologian puuttaminen teoksesta on ongelma. Vidich ja Lyman näet korostavat usein sitä, että valtiosta muodostui amerikkalaisille sosiologeille auktoriteetti jonka tehtävänä oli ohjata maallista pelastusta pyhien protestanttisten arvojen mukaan. Tällöin uskonnon ja valtion kytkennän suorittaminen myös käsitteellisellä tasolla olisi periaatteessa tärkeää teoksen yleisen teesin osoittamiseksi. Nyt tämä kytkeä jää suorittamatta.

Vidichin ja Lymanin teoksen peruslähtökohta on kylä mielenkiintoinen ja sen avulla he pystyvät ihailtavan jäntevästi ja johdonmukaisesti tarkastelemaan amerikkalaisen sosiologian historiaa, mutta lukijalle jää kuitenkin epämääräinen tunne, entä sitten? Kun länsimaalainen kulttuuri on monilla tavoin kristinuskon läpitunkemaa, eikö ole luonnollista, että myös yhteiskuntatieteellinen ajattelu on sitä? Toisaalta on hyvä, että asiasta muistutetaan. Näin varsinkin kun amerikkalaisen yhteiskuntatieteen maailmanlaajuinen invaasio näyttää tavoittavan tänään ei-kristilliset valtiotkin.

Vidichin ja Lymanin teos ei ole mikään vertaileva tekstianalyysi kristinuskon opinkappaleiden ja yhteiskuntatieteiden peruskäsitteistön välillä. Sosiologian juurien teologinen alkuperä pyritään osoittamaan viittaamalla amerikkalaisen yliopistolaitoksen uskonnolliseen perustaan (Harvard puritaanien, Chicagon yliopisto baptistien perustamana jne.), ensimmäisten sosiologien perhe-taustaan (isä pappina; Giddings, Small) tai heidän saamaansa pappiskoulutukseen (Sumner) sekä heidän suoranaisiin kirjoituksiinsa kristillisten arvojen levittämisen ja säilyttämisen tärkeydestä (Small, Ely) tai sosiologisen tutkimuskäytännön syntymiseen teologisten tiedekuntien alaisuudessa (Harvard) ja/tai osana settlementiliikettä.

Puritaanien oppi kaikkien miesten ja naisten tulemisesta veljiksi ja sisariksi luvatussa maassa joutui uhatuk-

si amerikkalaisen yhteiskunnan kehityksen myötä. Oli luonnollista, että tätä ongelmaa ratkaisemaan täytyi kehittyä oma tieteenalansa uskonnolliselta perustalta. Poikkeavista yksilöistä (esim. ateisti Ward) Vidich ja Lyman taas pyrkivät selviämään tulkitsemalla heidän kirjoitustensa logiikan kristinuskon pelastusopin sanoman mukaisesti. Heidänkin lähtökohtanaan oli comtelainen uskonnollisävytteinen oppi tieteestä uskontona.

Näihin seikkoihin ei ole kuitenkaan syytä tuijottaa liian tarkkaan, sillä kun juoni on hyvä, ei arvostelijankaan ole syytä olla turhan pedanttinen. Kirjan tarkoitukseksi näet paljastuu loppujen lopuksi nyky sosiologian kritiikki, kritiikki säännönmukaisuuksia etsiviä yhteiskuntatieteiä kohtaan, joissa uskotaan tieteeseen (kristinuskon pelastusoppi) ja jumalaksi muodostuu joko harmoniseen tasapainoon pyrkivä sosiaalinen järjestelmä tai yhteiskunnan rakenne. Tällaisessa katsannossa ei yliopistoihin, älymystöön, kasvatukseen ja yhteiskunnalliseen kontrolliin uskova Ward käytännössä paljon eronnut kollegoistaan.

*

Riccin kirja käsittelee amerikkalaista valtio-oppia. Yhdysvalloissahan politiikan tutkimuksen institutionalisointi tapahtui ensimmäisenä maailmassa, ammattikunnan kasvu on ollut voimakasta ja politiikan tutkimus on saavuttanut keskeisen aseman akateemisissa maailmassa. Ricci kuvaa kasvua seuraavilla tiedoilla. Kun viime vuosisadan lopulla politiikan tutkimuksessa ilmestyi 3—4 väitöskirjaa vuodessa ja yliopistoissa oli n. 50—100 virkaa (tilanne joka tällä hetkellä vallitsee virkojen suhteen Suomessa), niin 1940-luvun lopulla väitöskirjojen määrä oli keskimäärin jo 115 vuodessa ja 1970-luvun lopulla yli 700. Kun The American Political Science Association perustettiin vuonna 1903, sen jäsenmäärä oli seuraavana vuonna 214, 1940-luvun lopulla se oli kohonnut yli 4000:n ja 1970-luvun parhaina vuosina yli 17 000:n (nykyään jäsenmäärä on kuitenkin laskenut n. 12 000:een). Ricciin kuvausta voitaisiin täydentää toteamalla, että nykyään esimerkiksi APSA:n vuosibudjetti liikkuu reilusti yli miljonnassa dollarissa, palkattaa henkilökuntaa sillä on yli kaksikymmentä omassa talossa Washington D.C:n keskustassa ja jäsenille on tarjolla erilaisia palveluksia vakuutusista työnvälitykseen. Tässä tilanteessa on mahdoton välttää byrokratian syntymistä.

Historiasta Ricci pyrki löytämään vastauksen nykytilanteelle. Siinä mielessä kirja on myös esitys yhdysvaltalaisen politiikan tutkimuksen historiasta, vaikka tällä alueella teos ei paljon uutta tarjoa. 150:llä sivulla Ricci käy läpi amerikkalaisen politiikan tutkimuksen historian, toistaen paljon mitä muut ovat jo aikaisemmin eri yhteyksissä todenneet. Keskeinen teesi luo kuvan amerikkalaisesta politiikan tutkimuksesta demokratietieteenä. Se mikä on leimallista Riccin teokselle on eräänlainen evolutionistinen ajattelutapa, hänelle politiikan tutkimus ke-

hittyy kuin kertomus. Francis Lieberistä edetään Columbian yliopistoon ja tutkimuksen organisoitumiseen politiikan tutkijoiden ensimmäisen sukupolven toimesta (1880—1900), seuraavan sukupolven aikana tapahtuneeseen institutionalisoitumiseen ja kollektiivisen identiteetin luomiseen (1900—1920) ja viimein tieteellisen painotuksen vahvistumiseen (1920—1940).

Ricci sitoo tieteellisyyden synnyn kyllä hyvin yhteiskunnallisen ilmapiirin muuttumiseen ja osoittaa miten juuri »progressiivisten» politiikan tutkijoiden mielenkiinto siirtyi tieteeseen maailmansotien välisenä »pettymysten» aikana. Kun yhteiskunnallisten muutosten tie näytti loppuneen, tutkijat halusivat katsoa missä oltiin, ymmärtää mitä oli tapahtumassa ja mihin oltiin menossa. Aikakauden kaksi suurta haastetta olivat irrationalismi (yksilöiden ja ryhmien) sekä autoritarismin nousu ennen kaikkea Euroopassa. Liberalistisen hengen mukaan politiikan tutkijoiden ratkaisu ongelmiin oli kasvatus, jonka piti perustua todelliseen tietoon yhteiskunnasta.

Yksi Riccin kirjan parhaita, mutta ongelmallisimpia, kohtia hänen historiatulkinnassaan on yhteiskuntatieteellisen liberalismiin »matriisin» ja siihen liittyvien tiedekäsitysten erittely. Tulos on hyvä, mutta ratkaisu jolla siihen päädytään ongelmallinen. Tällä tuskin on kuitenkaan muuta merkitystä kuin oppihistoriallinen. Ricci näet löytää yhteiskuntatieteellisen tiedeyhteisön liberalismiin taustalta kaksi keskeistä suunnannäyttäjää. Maailmansotien välisenä aikana John Dewey ja deweyismi olivat keskeisessä asemassa, toisen maailmansodan jälkeen taas Karl Popper ja popperismi.

Vaikka ei voidakaan kieltää, etteivätkö kyseiset henkilöt omilla tavoillaan keskeisesti edustaisi juuri näiden kahden aikakauden tieteellistä ilmapiiriä, juuri politiikan tutkimuksessa heidän vaikutuksensa on kuitenkin ollut enemmän välillinen kuin suora. Maailmansotien välisen aikakauden poliitikot saivat vaikutteita pragmatismista, mutta luultavasti enemmän sosiologien välityksellä George Herbert Meadiltä kuin Deweyilta. Popper taas oli toisen maailmansodan jälkeen enemmän ideologinen esikuva kuin tieteellisen mallin asettaja. Harva politiikan tutkija käytti tai edes ymmärsi hänen tieteellistä metodologiaan.

Myös behavioralismin analyysi noudattaa Riccillä tuttuja teitä. Behavioralismi metodin korostajana, pyrkimyksenä kumulatiiviseen tietoon ja näkemyksenä tieteestä eräänlaisen tieteen tempelin rakentajana pienten rakennusosien (empiiriset tulokset) avulla sekä näiden kääntöpuoli, poliittisen filosofian suosion lasku, ovat tuttuja kaikille politiikan tutkijoille. Myös nämä Ricci pyrkii sitomaan aikakauden luonteeseen. Tieteellisyyden korostaminen ja Yhdysvaltain pyrkimykset maailmassa tiivistyvät loistavasti Riccin lainaamaan Quincy Wrightin toteamukseen vuodelta 1951, »politiikan tutkimuksen opiskelun jälkeen on vaikea ymmärtää, kuinka politiikan tutkija voisi olla natsi tai kommunisti.» (s. 170)

Mutta behavioralistisen kauden optimismin jälkeen Yhdysvalloissa koitti »pettymysten vuosikymmen» (1965—1975). Poliitiikan tutkijoiden vastaus oli policy- tutkimusten kasvu ja uuden, behavioralismin opinkappaleita vapaamman, tieteellisen perustan etsiminen. Riccin teoksen yksi näppärämpi yksityiskohtia on lyhyt kappale Kuhnin kooptoisesta palvelemaan politiikan tutkijoiden valtaenemistön tarpeita. Kuten Ricci kuitenkin toteaa, kaikesta tästä on kuitenkin ollut lopputuloksena vain se, että vaikka politiikan tutkijat eivät enää välttämättä usko liberalismiin »matriisiin», niin tämä ei merkitse sitä, että he uskoisivat johonkin muuhun. Uskon menettäminen ei ole tuonut mitään uutta tilalle. Tutkijoiden keskuudessa vallitsee hämmennys ja neuvottomuus. Jälleen yksi esimerkki siitä, miten politiikan tutkijat eivät todellakaan ammattikuntana ole mukana yhteiskunnan kehityksessä.

Riccin historiatulkinta ei siis paljoa uutta tarjota. Toisaalta hän pystyy ihailtavalla taidolla tiivistämään 100 vuotta amerikkalaisen politiikan tutkimuksen historiaa oman kertomuksensa etenemistä seuraten. Tämä merkitsee sitä, että hän on tietoisestikin karsinut esityksestään ristiriitaisuuksia ja ammattikunnan sisäisiä konflikteja. Tämä teos ei ole henkilöhistoriaa. Lukija ei löydä John W. Burgessia riitelemässä Frank J. Goodnowin kanssa tai Charles E. Merriamia ja Charles A. Beardia irvimässä toisilleen tai V.O. Key, Jr.:a kritisoimassa aikansa vaalitutkijoita. Tämä on kertomus politiikan tutkimuksesta byrokraatiana, ammattikuntana ja sen tragediasta.

Vidichin ja Lymanin teoksen yksi hyvä puoli on siinä, että se osoittaa miten monimutkainen prosessi yhteiskuntatieteiden kehitys on. Vaikutussuhteet ovat moninaiset ja mitään yhtä ainoaa oikeaa tapaa tulkita erilaisia tieteellisiä vaikutussuhteita on täysin mahdoton löytää. Kuten itse Yhdysvallat, niin sen yhteiskuntatieteetkin, ovat usean eri kulttuurin ja aatteellisen tradition muokkamia. Tästä perspektiivistä ei juuri kukaan ole kirjoittanut amerikkalaisen yhteiskuntatieteen historiaa, eivätkä sitä tee Vidich ja Lymankaan. Heidän kirjansa on kuitenkin elävä esimerkki tästä synteesisistä.

Kuten he itsekin toteavat, eräs amerikkalaisen sosiologian historiankirjoituksen suurimmista puutteista on ollut etelävaltioissa vaikuttaneen presbyterisen comtelaisuuden poispyyhkiminen historiasta. Kuitenkin sillä oli monia vaikutuksia amerikkalaiseen yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun. Ei pelkästään sen vuoksi, että Joseph Le Conte valittiin professoriksi Berkeleyyn yliopistoon vuonna 1869, jossa hän vaikutti Josiah Royceen, joka vuorostaan vaikutti George Herbert Meadiin. Meadiin tietenkin vaikuttivat myös monet muut henkilöt. William James, jonka kotona Mead asui opettaen tämän lapsia Harvardissa opiskellessaan sekä myös Hugo Münsterberg, jonka James oli saanut tulemaan Saksasta Harvardiin. James itsehän oli kiinnostunut Wilhelm Wundtin työstä.

Meadin vaikutus oli myöhemmin suurinta Chicagon yliopistossa, jossa hänen luennoillaan istuivat niin sosiologit, valtio-oppineet kuin muidenkin tieteenalojen tulevat edustajat. Toisaalta Mead ei ollut yksin Chicagossa välittämässä Harvardista saamiaan vaikutteita. Myös Robert Ezra Park oli ollut Jamesin ja Munsterbergin oppilaana Harvardissa, Deweyn oppilaana Michiganin yliopistossa ja opiskellut myös Saksassa Simmelin, Windelbandin, Knappin ja Hettnerin ohjauksessa.

Harvardissa ei kuitenkaan vaikuttanut pelkästään saksalainen yhteiskunta-ajattelu. Edward Cummings, joka aluksi huolehti sosiologian opetuksesta taloustieteen osastossa, ihaili ammattiyhdistysten yhteistyöhön, Beatrice ja Sidney Webbin sekä englantilaisten fabianistien tutkimuksia ja metodia yhtä hyvin kuin Charles Boothin tutkimuksia Lontoon köyhistä. Kyse ei ollut pelkästään empirismistä, sillä tätä kautta välittyi myös modifioitua spencerismiä. Kun Sumner edusti tavallaan pelkistettyä Spencerin ajattelua viime vuosisadan lopun Yhdysvalloissa, »sosiaalistettu Spencer» saapui Webbin kautta. Olihan Spencer ollut henkilönä hyvin läheinen juuri Beatrice Webville, eikä tämä koskaan päässyt täydellisesti eroon eräistä spencerismiin liittyvistä ajattelutavoista.

Cummings ajoi myös opiskelijoitaan Bostonin sekä New Yorkin slummeihin ja ghettoihin tutkimaan niitä »sellaisina kuin ne ovat». Taustalla oli settlementiliikkeen leviäminen Yhdysvaltoihin. Se tuli lähinnä Harvardin kautta, jossa Cummingsin lisäksi Francis Greenwood Peabody oli sitä levittämässä. Sieltä se levisi muun muassa Chicagoon ja vaikutti yhteiskuntatieteelliseen tutkimustraditioon, joka tänäkin päivänä näyttää elävän uutta voimakasta tulemistaan kenttätyön ja osallistuvan havainnoinnin muodossa.

Myös eurooppalaisen ja amerikkalaisen sosiologian väliset suhteet saavat monta täsmennystä ja uuttakin tulintaa Vidichin ja Lymanin teoksessa. Yksi kestävästä sosiologian myyteistä on ollut Parsonsin vaikutus ja merkitys eurooppalaisen sosiologian introdusoijana Yhdysvaltoihin ja hänen roolinsa suurena systeeminrakentajana. Vidich ja Lyman kuitenkin osoittavat vakuuttavasti, miten Parsonsin teoriat on pikemmin nähtävä hänen harvardilaisten opettajiensa Carverin ja Taussigin työn jatkona.

Amerikkalaisen yhteiskuntatieteen takaa paljastuukin yhtä hyvin ranskalainen systeeminrakennus, englantilainen evolutionistinen empirismi kuin saksalainen viime vuosisadan vaihteen sosiologia ja psykologia. Kun nämä eri vaikutteet uppoutuivat amerikkalaiseen todellisuuteen ja muokkautuivat uudelleen, ne tuottivat toisaalta amerikkalaisen pragmatismen sen eri muodoissaan, toisaalta positivismin, jonka taustalla seisoivat Comte ja rinnalla kehittyvä tilastotiede. Näiden avulla yritettiin sitten tarttua amerikkalaisen yhteiskunnan pääongelmaan: kuinka tämä entisten orjien, uusien siirtolaisten, voimakkaasti kasvavien kaupunkien, rikollisuuden ja korruption, nopean

teollistumisen nuori kansakunta ja alkava kulutusyhteiskunta voitaisiin muokata yhtenäiseksi, oikeudenmukaiseksi ja vapaaksi, ahkerista ja kurinalaisista moraalisisista yksilöistä muodostuvaksi kokonaisuudeksi.

Yhteiskuntatiede kehittyikin lukemattomina erilaisina variaatioina tiettyjen perusteemojen ympärille. Kukaan yhteiskuntatieteilijä ei ole täsmälleen samanlainen kuin joku toinen. Miksi olisikaan, jos hän haluaa luoda jotain uutta ja ajatella itse. Tämä on itsestään selvää, kun kiinnostuksen kohteena on yhteiskuntatieteiden historia siihen vaikuttaneiden henkilöiden kautta. Lopputulos tästä kuitenkin on, että kaikki vaikutusanalyysit voivat olla korkeintaan viitteellisiä ja yritykset tulkita yhteiskuntatieteiden historiaa erilaisten koulukuntien kautta usein hämäävät todellisuutta enemmän kuin sitä valaisevat. Sekä Suuren Teorian että abstraktin empirismin taustalla väijyy kummassakin tapauksessa yhtä lailla comtelaisuuden haamu.

Onko tällä sosiologian protestanttisen etiikan tarkastelulla merkitystä valtio-opin historian kannalta? Tietenkin. Ei valtio-opin historiaa voi erottaa sosiologian historiasta Yhdysvalloissa toiseen maailmansotaan saakka. Vasta toisen maailmansodan jälkeen, kummankin tieteenalan laajentuessa voimakkaasti, ne ovat menettäneet kosketusta toisiinsa (vaikka jatkavatkin yhteistyötä poliittikan sosiologian ja poliittisen sosiologian välityksellä). Tieteellisten byrokratioiden syntyessä nämä byrokraatit kehittävät myös omat suojautumismekanisminsa.

Konkreettisia esimerkkejä sosiologian ja valtio-opin välisistä molemminpuolisista vaikutussuhteista voitaisiin esittää lukemattomia. Sosiologia Columbian yliopistossa alkoi kehittyä ja muotoutua Giddingsin toimesta John W. Burgessin perustamassa Columbian yliopiston valtio-tieteellisessä tiedekunnassa ja siellä kuunteli Giddingsin luentoja muun muassa Charles E. Merriam, joka alkuaikojen kirjoituksissaan nojasi usein Giddingsin oppeihin, oli sitten kyseessä amerikkalaisen imperialismien puolustaminen tai demokratian suhde vapauteen ja yhteiskunnallisiin lakeihin.

Merriam oli vuorostaan myöhemmin henkilö, joka organisoivat niin valtio-opillista kuin sosiologista tutkimustakin palvelemaan yhteiskunnallista tehtäväänsä Rockefellerin rahoilla Chicagon yliopistossa. Chicagossa valtio-opin ja sosiologian väliset suhteet olivat muutoinkin erittäin läheiset. Merriam ja Harold D. Lasswell vaikuttivat useisiin sosiologeihin, sosiologit vuorostaan valtio-oppiin (esim. kaupunkisosiologian vaikutus Harold F. Gosnellin vaalitutkimuksiin). Kyse ei ole myöskään pelkästään sosiologian ja valtio-opin suhteesta. On otettava huomioon, että kaikkien tieteiden välillä oli kiinteä vuorovaikutus. Esimerkiksi historia ja maantiede vaikuttivat valtio-opin välityksellä sosiologiaan. Muun muassa Frederick Jackson Turnerin tilastojen käyttöä korostava esittämistapa oli erittäin merkityksellinen tilastollisen

tutkimusotteen leviämislle yhteiskuntatieteilijöiden pariin.

Kirjan merkitys politiikan tutkimuksen kannalta onkin juuri amerikkalaisen yhteiskuntatieteen monien juurien ja vaikutussuhteiden esiintuomisessa. Poliitiikan tutkijat ovat tieteenalansa historioissa antaneet turhankin yksiviivaisen kuvan oppialastaan. Behavioralismi ja muut politiikan tutkimuksen ismit ovat syntyneet jostain, mutta harvoin on kerrottu mistä, samalla kun on unohdettu esimerkiksi pragmatismen tärkeä merkitys.

*

Riccin kirjan eittämättömät ansiot ovat byrokratia-analysissa. Poliitiikan tutkimus yhteisönä, jossa yhteisön jäsenen arvo määritellään hänen julkaisujensa määrän, ei niiden laadun, avulla. Kilpailu pakottaa koko ajan keksimään sellaista, mitä muut eivät vielä ole sanoneet. Tämä vuorostaan johtaa yhä kapeampaan spesialisoitumiseen ja tieteenalan fragmentoitumiseen, samalla myös tietämättömyyteen toisten tutkijoiden töistä. Poliitiikan tutkijat ovat yleensä hyvin tyytymättömiä oman alansa tieteellisiin aikakauslehtiin. Koska he ovat erikoistuneet johonkin kapeaan erityisongelmaan, he eivät löydä montaakaan omaa intressiään käsittelevää artikkelia yhdestä lehdestä. Yleensäkin politiikan tutkijat eivät juuri lue toistensa kirjoituksia. Tähän vaikuttaa myös yksinkertaisesti kirjoitusten määrä. Jo Yhdysvalloissa ilmestyy yli 60 jollain lailla politiikan tutkimukseen liittyvää lehteä, samalla kun markkinoille tulee noin 400 uutta politiikan tutkijoille merkityksellistä kirjaa joka kuukausi. Kenelläkään ei ole, eikä voi olla, käsitystä kokonaisuudesta.

Käytännössä yhteiskuntatieteissä ei olekaan muita totuuden kriteerejä kuin valta ja tutkijoiden muodostamat »näkyvät yliopistot». Totuuden määrittelevät toisaalta ne joilla on valta määrittää asioita yhteisössä, toisaalta totuus määrityksellä myös eri tutkijoiden viiteryhmiä kautta. Saman tutkimussuuntauksen ja ystävän teksti on »totta», toisen tradition edustajan kirjoituksia ei edes kannata lukea. Tässä suhteessa ristidiidat ovat voimakkaasti lisääntyneet 1960-luvulta lähtien. Poliitiikan tutkijoiden määrän kasvu on johtanut yhteisen kokemuspohjan katoamiseen, kuten Theodore J. Lowi on eräässä yhteydessä korostanut. Tämä lisää entisestään politiikan tutkimuksen hajoamista pieniin osakulttuureihin.

Niin kauan kuin on paikasta auringossa kilpailevia tutkijoita, niin kauan tulee olemaan enemmän julkaisuja, enemmän spesialisoitumista ja enemmän slangia. Tämä taas väistämättömästi johtaa tiedon hajoamiseen, ei kumuloitumiseen. Kilpailu on kaikkein kovinta nuorten tutkijoiden keskuudessa. Valitettavasti yhteiskuntatieteet vaativat myös kokemusta yhteiskunnasta. Nuorilla tätä ei luonnollisista syistä kuitenkaan aina kovin paljoa ole. Yhteiskuntatieteelliset julkaisut ovatkin täynnä tärkeiltä

näyttäviä mitäänsanomattomia artikkeleita. Omaa asemaansa pönkittävien nuorten kirjoittajien, ennen kaikkea miesten kannattaisi ehkä joskus muistaa sellainenkin esine kuin roskakori.

Yhteiskuntatieteiden kaotisuus lisää myös tutkijoiden välinen kritiikki, jossa kritiikkiä käytetään oman aseman luomiseen, ei tieteen kehittämiseen. Ricci osuu tärkeään ongelmaan käsitellessään luonnontieteiden ja yhteiskuntatieteiden välistä eroa. Vaikka esimerkiksi behavioraalisen politiikan tutkimuksen edustajat ovat halunneet omaksua luonnontieteellisen metodologian, nämä samat tutkijat ovat samalla aina karsastaneet sitä, että eri tutkijat tutkivat samaa ongelmaa saman aineiston avulla. Sehän on tutkijaresurssien tuhlausta! Kuitenkin luonnontieteissä on melkein sääntö, että maailman eri puolilla on saman ongelman parissa kamppailevia itsenäisiä tutkijaryhmiä. Luonnontieteissä kritiikki perustuu tutkimusten toistamiseen. Yhteiskuntatieteilijöiden kritiikki taas suuntautuu yleensä tutkimuksen sisäistä logiikkaa vastaan. Tutkimusta ei kritisoida sen tulosten perusteella, vaan siitä, että sen lähtökohdat ovat väärät, sen teoreettisesta viitekehystä puuttuu jotain oleellista, tutkija ei ole kiinnittänyt huomiota johonkin arvostelijan tärkeänä pitämään asiaan, johtopäätöksiä ei ole tehty niillä periaatteilla, jotka tutkija itse on esittänyt jne.

Mitä tässä tilanteessa sitten politiikan tutkimuksen kehityksestä ja toisaalta yhteiskunnan tilasta huolissaan olevan politiikan tutkijan pitäisi tehdä? Riccin oma vastaus perustuu kahteen lähtökohtaan. Ensinnäkin, yhteiskuntien ongelmat eivät ole kiinni riittämättömästä tiedosta ja toiseksi, yliopistolaitoksia ei voida, eikä edes pitäisi, purkaa. Riccille yliopistot ovat välttämättömiä sivistyksen kehoja. On työskenneltävä olemassaolevan järjestelmän sisällä, mutta järjestelmää täytyy pyrkiä ohjaamaan uuteen suuntaan kriisin ratkaisemiseksi. Tosiasioiden keuhkaisuudesta sen sijaan ei tarvitse olla huolissaan, niitä on liiankin kanssa.

Ricci haluaisi vaihtaa näytelmän perusvireen tragedias-ta johonkin toiseen tyyliin. Omia preferenssejään hän ei kuitenkaan tämän suhteen kovin hyvin tuo esiin. Esitellessään omaa muutoksen strategiaansa eräänlaisena »robinhoodismina» (organisaation hyväksikäyttö pienten ja alistettujen puolustamiseksi), hän joskus tuntuu lähelevän ironian jaloa taivota. Riccillä on ohjeita niin opiskelijoille kuin opettajille: uran alkuaikoina on viisasta olla näyttämättä mitään poikkeuksellisia lahjoja tai ilmaismasta turhan älykkäitä mielipiteitä. Vasta myöhemmin uran tultua taatuksi voi tutkija vähitellen rohkaista mieltä. Tällöinkin on vielä varmintaa ulkopuolista tutkimusrahoitusta haettaessa peittää tärkeät tutkimusongelmat, jotta rahoitusta löytyisi.

Riccin optimistisen tragedian mukainen ratkaisu on tutkijoiden sivistäminen, jotta he voisivat vuorostaan sivistää opiskelijoita ja kansalaisia. Sivistyksen perustana on historian tunteminen ja Suurten Kirjojen lukeminen. Ricci

vaatii tavallaan paluuta klassiseen sivistykseen, joka opettaa pohtimaan hyvän elämän perusteita, sillä hyvää elämää ei voi opettaa ulkopuolelta, sen on synnyttävä meissä itsessämme. Tieto ei voi korjata yhteiskunnan ongelmia yhteiskunnallisena manipulaationa, hyvä yhteiskunta syntyy sisäisesti moraalisisista ihmisistä.

Jos moderni yhteiskuntatiede todella syntyy teologiasta uskona parantaa yhteiskuntaa tieteen keinoin, mitä jos me menetämme tuon uskon. Näinhän näyttää tänään monelle käyneen ja Vidichin ja Lymanin teos on hyvä esimerkki tästä. Käymällä läpi sosiologian historiaa he etsivät ainesosia, joiden varaan uusi sosiologia voitaisiin rakentaa. Hylkäämällä positivistien ja funktionalistien uskon, että yhteiskunnan ongelmat ovat ratkaistavissa järjen ja tieteen avulla, he kääntyvät hyvinkin heterogeenisen sosiologijoukon (Sumner, John Cummings, Teggart, Park, Blumer, Goffman) puoleen. Nämä edustavat heidän mielestään sellaisia tutkijoita, jotka ymmärtävät yhteiskunnan eksistentiaalisista ilmiöistä ja historian sattumista koostuvana mahdollisuuksien maailmana, jossa yksilöt toimivat vapauden ja determinismin välimaastossa. Puritanismin poikkeavuuden käsite on karsittu pois yhteiskunnallisesta ajattelusta ja korvattu ihmisten oikeudella olla erilaisia. Arkielämän alakulttuurien tutkimus taas auttaa löytämään uusia teitä yksilöllisyyden rakentamiseen.

Vidich ja Lyman etsivät vastausta modernin teollisen yhteiskunnan ongelmiin. Modernissa yhteiskunnassa näyttää kuitenkin usko moderniin ajatteluun kadonneen. Nykyajattelun suhteen elämme aikaa, jota on nimetty muun muassa postmoderniksi toimintatilanteeksi. Vaikka nykyinen keskustelu postmodernismista on Suomessa ajautunut usein hakoteille ja muoti-ilmiöksi, on siinä Jean-Francois Lyotardin esittämässä muodossa erittäin tärkeä ydin: yhteiskunnallisen kehityksen tuloksena yhteiskunnallisen tiedon legitimointi on joutunut kriisiin.

Tästä näkökulmasta voidaan tulkita Vidichin ja Lymaninkin uuden etsintää. Jos jumalalla eikä tieteellä enää voida legitimoida tietoa, mikä on seuraava mahdollisuus? Lyotard itse tarjoaa ratkaisuksi paralogiaa, tavallaan yksilöiden praksista. Sehän on myös pragmatismien ja symbolisen interaktionismin vastaus. Mutta muitakin vastauksia on olemassa. Eikä tässä suhteessa marxismikaan ole menettänyt ajankohtaisuuttaan. Marxismi on olemassa messiaanisisessa muodossaan, mutta onhan marxismia aina sekoitettu kaikkeen, kuten esimerkiksi Vidich ja Lyman osoittavat analysoidessaan Luther Lee Bernardin tuotantoa, jossa yhtyivät niin marxismi kuin positivistinen usko tieteeseen tilastotieteellisine sovellutuksineen. Mutta marxismi voidaan tulkita myös todellisena emansipatorisena käytäntönä, jonka yhteydet pragmatismiin eivät ole kovinkaan kaukaiset. Siinä mielessä Vidichin ja Ly-

manin hylkimä marxismi on yhtä postmoderni vaihtoehto kuin heidän omakin ratkaisunsa.

*

Riccin vastaus ei ole selvästikään nykymuodikkaan postmodernin tutkijan vastaus. Mutta Riccin kirja on välillisesti oiva esimerkki siitä, mitä ennen kaikkea Jean-Francois Lyotardin käsitteellä 'postmoderni toimintatilanne' voitaisiin tarkoittaa yhteiskuntatieteissä. Moderni yhteiskuntatiede syntyy uskona tieteeseen ja totuuteen. Kuitenkin oman organisoitumisensa tuloksena yliopisto tuhoaa uskon näihin molempiin. Yliopistojen tehtäväksi ei enää asetukaan kansakunnan rakentamisesta huolehtivan eliitin kouluttaminen, » vaan järjestelmän varustaminen pelaajilla, jotka kykenevät asianmukaisella tavalla täyttämään paikkansa instituutioiden tarvitsemissa pragmaattisissa tehtävissä». (Lyotard)

Lyotard kuvaa juuri sitä, miten tämä tilanne merkitsee perinteellisen yliopiston kuolemaa: professorit korvautuvat tietokoneilla ja työryhmillä. Yliopisto menettää alkuperäisen merkityksensä. Tällöin katoaa myös usko Suuriin Kertomuksiin. Lyotardin analyysin lisäksi on myös selvästi nähtävissä miten yhteiskuntaa säilyttävät voimat tällä hetkellä turvautuvat muihin instituutioihin kuin yliopistoihin (mm. yksityistämisen kautta), vastarintavoimat taas erilaisiin vastakulttuureihin. Jälkimmäisetkään eivät kuitenkaan enää luota Suuriin Kertomuksiin, vaan kokeilevaan toimintaan. Julkisuuden luonteen muuttumisen mukana myös tutkijat ja opettajat etsiyvät yliopiston ulkopuoliseen julkisuuteen.

Riccin oma ratkaisu onkin sympaattinen, osittain oikea, mutta kuitenkin tavallaan astumista menneisyyteen ja tämän vuoksi käytännössä mahdoton toteuttaa. Se ei ota huomioon juuri julkisuuden luonteen muuttumista, eikä sitä, että tieto on aina ollut vallan välikappale ja nyt tiedon edellytysten muuttuessa, myös yhteiskunnallinen valta saa koko ajan uusia muotoja. Me tarvitsemme historian ja Suurten Kirjojen tuntemusta, mutta samaan aikaan meidän olisi pystyttävä näkemään ja käyttämään uuden informaatioteknologian mahdollisuuksia hyväksemme. Lyotardia mukaillen, valta tulee olemaan siellä, missä on kykyä käyttää erilaisia tietoja, tietorekistereitä jne. Tieto muuttuu peliksi erilaisissa tilanteissa ja näin on jo käynytkin itse tieteissä. Ne ovat hajonneet erilaisiin diskursseihin, joita pelien osanottajat käyttävät eri tavalla hyödykseen erilaisissa tilanteissa. Tässä tilanteessa mielikuvitus nousee keskeiseen asemaan, yksittäisten pelaajien kyky toteuttaa uusi siirto tai muuttaa pelin sääntöjä. Käytäntö asettuu ratkaisevaan osaan. Itse asiassa tämä antaa viitteitä sille, miksi amerikkalaisella pragmatismilla, symbolisella interaktionismilla ja etnometodologialla on tällä hetkellä entistä enemmän kysyntää esimerkiksi sosiologien keskuudessa.

Mutta Lyotardin postmodernistinen toimintatilanne ja

paralogia sen ratkaisuna tarvitsevat myös oman metadiskurssinsa. Lyotardillekin kysymys oikeudenmukaisuudesta on keskeinen, samalla kun hän vaatii demokraattista yhteiskuntaa, jossa kaikilla on periaatteessa mahdollisuus käyttää informaatiopankkeja hyväkseen. Demokratia ja oikeudenmukaisuus! Mutta nehän vievät takaisin juuri Riccin Suuriin Kirjoihin. Kyllä. Ja tässä on myös Riccin ratkaisun rationaalinen ydin, vaikka Ricci itse ei asiaa näin mielläkään.

Kun Riccin moraalinen päätös kuoritaan hänen teoksesta, hylätään hänen vaatimuksensa Suurista Kirjoista Suurena Kertomuksena ja mietitään uudelleen vaihtoehtoja, joita kriittisellä tutkijalla on käytettävissään, Ric-

cin kirja avaa monia mielenkiintoisia näköaloja. Poliittikan tutkimuksen tragedia on ollut tieteen ja demokratian yhteensovittamattomuus. Pyrkieessään laajentamaan yhteiskunnallista demokratiaa politiikan tutkimus tarvitsee uutta käsitystä tieteestä. Ehkä tämä ei kuitenkaan ole mahdollista enää yliopistojen sisällä, niin pitkälle yhteiskuntatieteiden byrokratisoituminen ja ammattimaistuminen jo tuntuu edenneen. Mutta tähän ei ole Riccin teoksen vika.

ERKKI BERNDTSON
